

Rasportret: De Flatcoated Retriever

Tekst: Elian Hattinga van 't Sant

Herkomst en geschiedenis

De Flatcoated Retriever is met de Curlycoated de oudste van alle retrieverrassen. Het ras is in het midden van de 19^e eeuw in Engeland ontstaan uit kruisingen van voornamelijk setters met uit Newfoundland afkomstige, inmiddels uitgestorven St Johnshonden. In de 19^e eeuw hadden technische verbeteringen tot gevolg dat er met de geweren van die tijd over grotere afstanden, trefzekerder en vaker achter elkaar geschoten kon worden. Hierdoor ontstond behoefte aan een ander type jachthond voor de jacht op eenden, fazanten, patrijzen en *grouse* (ruigpoothoenders).

Deze laatste waren in grote getalen te vinden op de ruige, zompige, uit gras, varens en heide bestaande *moors* van Engeland, Wales en Schotland. Daar werden in de 19^e en begin 20ste eeuw door de Engelse adel grootse *shooting parties* georganiseerd. De adellijke jagers stelden zich met hun honden op de heuveltoppen verdekt op achter daarvoor speciaal opgeworpen muurtjes (*grouse butts*) terwijl tientallen drijvers ervoor zorgden dat de *grouse* in hun richting opvlogen. Daarbij werden tientallen *grouse* geschoten. Honden waren onontbeerlijk om vervolgens de geschoten vogels in het ruige terrein terug te vinden, vooral als deze alleen maar waren aangeschoten en onzichtbaar onder de dekking van de halfhoge vegetatie soms honderden meters wegvluchtten of zich drukten.

Setters die vóór die tijd vooral gebruikt werden voor de jacht met netten op vogels waren niet zo geschikt voor deze eind 19^e eeuw immens populair geworden *shooting parties*. Hoewel ze wel konden apporteren, hadden ze - zeker bij wat grotere afstanden waar ze niet direct onder toezicht stonden - de neiging om het wild op de terugweg aan te vreten of in stukken te scheuren. Een ander probleem was dat de toenmalige setters door hun vacht met weinig onderwol slecht bestand waren tegen koude en nattigheid. Ze raakten bij het wachten tussen de driften in zo verkleumd dat ze soms niet goed meer functioneerden. Daarom besloten enkele leden van de Engelse upperclass – na wat geëxperimenteer met verschillende rassen - de setters te ‘verbeteren’ met de uit Newfoundland geïmporteerde (vaak zwarte) honden, die speciaal bekend stonden om hun apporteerlust. Deze honden hielpen vissers en konden uitstekend zwemmen, apporteren en zelfs vissen vangen. Hun dubbele vacht met dikke, vettige onderwol beschermde ze tegen de kou van het ijzige New Foundlandse klimaat.

Deze kruisingen, eerst Wavycoated en later Flatcoated Retriever genoemd, paktten gelukkig uit, zodat ze - totdat ze rond 1920 overvleugeld werden door de Labrador Retriever - de meest gewilde en geliefde retrievers waren van de Britse upperclass. De Flatcoat werd van meet af aan gefokt als een ‘*dual purpose*’ hond: hij moest zowel een mooie, aan de rasstandaard voldoende showhond, als een uitnemende jachthond zijn.

Doordat dit *dual purpose* ideaal tot op heden bij de fokkerij is blijven bestaan, zijn er bij de Flatcoat niet, zoals bij de Golden en de Labrador, jacht- en showlijnen ontstaan die zich duidelijk van elkaar onderscheiden op gebied van uiterlijk en gedrag. Het uiterlijk van de Flatcoat is dan ook niet zo heel anders dan dat van zijn mooiste uitgevallen stamvaders en ook veel van de jachteigenschappen waar gedurende ruim honderd jaar op geselecteerd is, zijn behouden gebleven.

Gedrag en karakter

Doordat in het verleden honden die ‘hard in de bek’ waren (wild kraakten of aanvraaten) systematisch werden geëlimineerd of van de fok uitgesloten, is de Flatcoat nog steeds ‘zacht in de bek’: als hij iets oppakt, oefent hij met zijn kiezen slechts zoveel druk uit als nodig om iets vast te houden, zonder dat hij daarbij doorbijt. Of een Flatcoat nu een kinderarmpje, een paar mooie schoenen of een appel vastpakt, er komt doorgaans geen tandafdruk in te staan. Flatcoats pakken alles heel voorzichtig vast. Dat wil niet zeggen dat een Flatcoat niet door kán bijten of niets kapot kan maken, maar hij doet dit meestal niet, tenzij hij zich bedreigd of aangevallen voelt of zich erg verveelt.

Ook kan de Flatcoat, dankzij zijn achtergrond, goed tegen harde geluiden en knallen. Zolang hij geen nare ervaring met vuurwerk opdoet, komt hij de dagen rondom Oud en Nieuw dan ook rustig slapend en probleemloos door.

Flatcoats vinden het vooral heerlijk om met iets in hun bek rond te lopen of iets mee te nemen. Daarbij zijn zij zonder gedegen opvoeding bepaald niet selectief. In principe komt alles wat los in huis op de grond of op neushoogte ligt in aanmerking – speelgoed van de kinderen, schoenen, de afstandsbediening van de tv, uw smartphone, een leuk tijdschrift of boek, of een kuipje met margarine.

Buiten verzamelt de Flatcoat ook graag van alles: zwerfvuil, flesjes, bekertjes, en natuurlijk ook (restanten van) dode beesten. Je zult dan ook uitvoerig de tijd moeten nemen om hem consequent te leren wat hij wel mee mag nemen en wat niet. Een groot arsenaal aan hondenspeeltjes- zoals ballen en pluche speeltjes – en professionele apporteevoorwerpen – canvas dummy’s – om mee te spelen of serieus mee te trainen zijn onontbeerlijk om alles in goede banen te leiden en te zorgen dat een Flatcoat zich op een onschuldige manier kan vermaken. Daarbij is het vooral de bedoeling van de Flatcoat om sámen met zijn baasje te spelen en te apporteren. Veel Flatcoats zijn al snel verslaafd aan het halen en terugbrengen van een weggegooid voorwerp. De baas die onvoldoende oog heeft voor de apporteerlust van de Flatcoat en deze niet goed begeleidt of traint, heeft al snel een hond die bij het in de verte zien van met ballen spelende kinderen er vandoor gaat en niet meer vrijwillig terugkomt.

Sociaal gedrag

Een belangrijke eis voor de oorspronkelijke retrievers was dat ze goed overweg moesten kunnen met mensen en andere honden. Retrievers van verschillende eigenaren werden bij de grote jachtpartijen bijeengebracht en vaak samen vervoerd naar de plaats waar gejaagd ging worden. Nadat de vogels geschoten waren moesten ze vervolgens allemaal tegelijkertijd aan het werk. De door jachtopzichters getrainde honden moesten bovendien ook bereid zijn voor andere mensen te werken. Veel honden moesten bovendien samen met andere honden in luxueuze kennels leven, maar de favoriete honden deelden vaak het huis en het bed van hun eigenaars. Aan eenkennige honden of competitieve of agressieve honden die vreemde honden of mensen niet tolereerden, had men dus niets.

Door deze selectie zijn de Flatcoats nog steeds allemansvrienden en echte gezelligheidsdieren. Ze zijn sociaal gevoelig en emotioneel niet altijd even stabiel. Ze hebben een grote behoefte aan aandacht en affectie, die ze ook ruimschoots teruggeven aan de mensen en kinderen met

wie ze samenleven. Liefst liggen ze met een kop op iemands voeten of tegen iemand aan op de bank.

Flatcoats kunnen daarom ook niet zo goed lang alleen zijn. Je moet een Flatcoat dus heel geleidelijk aan leren om af en toe een paar uur alleen te blijven, want ze ontwikkelen gemakkelijk verlatingsangst. Wie denkt dat het volstaat om drie weken vrij nemen te nemen om een pup op te voeden om daarna weer heel of half aan het werk gaan, begaat een enorme vergissing en vraagt om problemen. Goede Flatcoاتفokkers verkopen dan ook meestal geen pups aan mensen die onvoldoende tijd met hun hond kunnen doorbrengen.

Bij voldoende gezelschap zijn Flatcoats in huis normaal gesproken heel rustig en liggen ze - zeker als ze jonge hond af zijn - overdag vooral lekker te slapen. Maar als er iets leuks gebeurt of er iets de eten valt, zijn ze er als de kippen bij. Ze delen graag in de feestvreugde en doen dan ook enthousiast mee. Het is dan ook belangrijk er voor te zorgen dat een Flatcoat die in een druk gezin leeft waar veel gebeurt, voldoende aan zijn rust toekomt omdat hij anders gemakkelijk doordraait. Andersom zijn Flatcoats ook gevoelig voor negatieve stemmingen, straf en harde woorden. Hoewel sommige zich dan terugtrekken, kunnen andere door de stress die dat oplevert ook heel druk gaan doen of voortdurend mensen of andere honden gaan lopen likken.

Hoewel Flatcoats waaks zijn en vaak indrukwekkend blaffen wanneer er wordt aangebeld of een vreemde hun terrein betreedt, doen ze dit vooral om aan te kondigen dat er naar hun idee iets leuks gaat gebeuren. Je moet een bezoeker dan ook eerder beschermen tegen een overdaad aan enthousiaste sprongen en lebbers ter begroeting, dan tegen wat voor vorm van agressie dan ook.

Ook met andere honden kan een Flatcoat doorgaans goed overweg. Flatcoats zijn meestal neutraal of vriendelijk tegen vreemde honden zonder opdringerig te zijn. Ze zijn sociaal behoorlijk fijngevoelig: van ongewenste intimiteiten en lomp, opdringerig gedrag van andere honden zijn ze niet gediend. Ze worden er meestal onzeker van en hopen er vaak op dat hun baas ervoor zal zorgen dat ze van de nare vreemdeling worden verlost. Ze kunnen er echter soms ook door leren om stevig van zich af te snauwen.

Beweging en verzorging

Buiten zijn Flatcoats bijzonder actief. Ze hebben een grote behoefte aan beweging en hard kunnen rennen. Ze genieten er ook zeker van om ergens achter aan jagen: konijnen en hazen zijn meestal favoriet, maar bij gebrek daaraan voldoen katten en fietsers ook uitstekend. Verder houden ze, net als hun voorvaders uit Newfoundland, bijzonder van water om in te zwemmen of in te poedelen langs de waterkant. Een Flatcoat bij warm weer uit het water houden is bijna een onmogelijke opgave. Wees er op bedacht dat hij bij gebrek aan schoon zwemwater een half droogstaande stinkende poel en zelfs een grote modderige regenplas net zo heerlijk vindt om in te gaan liggen en eventueel als een varken in rond te wentelen. Gelukkig hebben Flatcoats een gladde vacht die snel opdroogt en waar vervolgens de modder en viezigheid gemakkelijk uitvalt. Door de dikke, waterafstotende ondervacht wordt een Flatcoat ook niet nat op zijn huid, waardoor hij niet zo snel gaat stinken. Omdat water de huid niet bereikt, heeft de Flatcoat het ook niet snel koud, trekt hij zijn neus niet op voor een flinke regenbui en vindt hij een koele duik midden in de winter ook geen enkel probleem.

Veel onderhoud vergt de Flatcoat vacht dan ook niet. Je hoeft hem bijna niet te borstelen of te trimmen. Alleen steeds de lange, zachte, flossige haren tussen zijn tenen en achter zijn oren wegnippen is nodig omdat die anders gaan klitten en broeien. Regelmatig de lange waaiers aan zijn staart een beetje korter knippen is vaak ook geen overbodige luxe, omdat zich hier gemakkelijk allerlei klittenbolletjes, takjes en blaadjes in verzamelen - vooral in het najaar. Wassen is alleen noodzakelijk als een Flatcoat een van zijn meer onsmakelijke gewoontes botviert: rollen in dode vis of in poep, liefst mensenpoep. Wie denkt dat vissers keurig hun gevangen vis levend terugzetten of dat de gemiddelde Nederlander zijn behoefte doet in een toiletpot, is met een Flatcoat al snel een illusie armer. Vooral in de zomer na het weekend is er op de meest onvermoede plaatsen voor de uitstekende Flatcoat-neus van alles te vinden; sneller dan zijn baas het in de gaten heeft. Een goed alternatief voor in de poep rollen is er een paar flinke happen van nemen. Paardenvijgen, koeienvlaaien en kattendrollen zijn daarbij ook erg gewild, maar mensenpoep blijft het allerlekkerste. Gelukkig heeft de Flatcoat doorgaans een sterke maag en heeft hij er zelf geen enkele last van. Dat geldt ook voor de grassprietten die Flatcoats vooral in het voorjaar in grote hoeveelheden met zichtbaar genoeg nuttigen. Het lijken soms net koeien.

Wie een Flatcoat én zichzelf gelukkig wil houden, zal er dan ook voor moeten zorgen dat hij elke dag minimaal anderhalf uur los kan lopen, liefst in de vrije natuur. Van een uur aan de lijn wandelen of naast de fiets lopen wordt een Flatcoat niet blij. Hij heeft de behoefte om te ontdekken en te exploreren, zijn neus overal in te stoppen of een spootje uit te werken. Flatcoats zijn nieuwsgierig en willen graag steeds iets nieuws en uitdagends te doen hebben. Ze moeten dagelijks hun hersens en hun neus kunnen gebruiken, anders kunnen ze vervelend, aandachttrekkend of stereotyp gedrag gaan ontwikkelen. Ze zijn intelligent en ondernemend en leren snel, óók de verkeerde dingen. Daarom is een Flatcoat niet geschikt voor bazen die gedachteloos of al twitterend en whatsappend hun hond uitlaten. Doordat een Flatcoat graag en gemakkelijk leert en graag wat samen met zijn baas doet, zijn er veel hondensporten waaraan hij dankbaar zal meedoen. Het meest geschikt zijn de sporten waarbij hij kan apporteren, zijn neus gebruiken en zijn eigen initiatief kan tonen, zoals jachtraining, apporteesport, speuren en zweetwerk.

Omdat een Flatcoat graag samenwerkt, vindt hij het doorgaans ook leuk om allerlei gehoorzaamheidsoefeningen en kunstjes te doen zolang het maar afwisselend is en veelvuldig wordt beloond. Urenlang volgen is meestal niet zo aan hem besteed, maar G&G en obedience op gevorderd niveau waarbij er ook gesorteerd en geapporteerd mag worden, vindt hij meestal leuk. Combisport is helemaal leuk, omdat het hem de afwisseling biedt die hem scherp houdt. Ook meer actieve sporten zoals agility, frisbee, canine freestyle/doggydance en flyball vindt een Flatcoat vaak het einde. Zijn eigenaar zal hem hierbij echter wel tegen zichzelf moeten beschermen. Op recreatief niveau - mits onder deskundige begeleiding - kunnen deze sporten niet zo heel veel kwaad, maar op fanatiek wedstrijdniveau, waar vooral de prestatie telt, wel. Door zijn zwaardere bouw en vooral relatief zware voorhand loopt een Flatcoat vrij gemakkelijk blessures op aan de spieren en pezen in de voorhand. Als een hond zijn eigen grenzen niet kent en alles keihard doet zonder kijken of denken, vormen deze sporten snel een te grote belasting voor het Flatcoatlijf.

Dat geldt ook voor het domweg ballen gooien op een vlak grasveld. Wie geen sport of training wil doen met zijn Flatcoat, kan het beste zijn hond ballen of dummy's laten zoeken

die gegooid of verstopt zijn in ruig begroeid terrein of in het bos. Een Flatcoat moet dan geconcentreerd zoeken en zijn neus en hersens gebruiken. Hij beleeft daar veel plezier aan en het kost hem geestelijk en lichamelijk meer energie dan een gewone wandeling, met als gevolg dat hij thuis tevreden zijn mandje zal opzoeken.

Je moet dan ook bedenken dat de Flatcoat, ook al is hij door zijn vrolijke en vriendelijke karakter een goede gezinshond, het raspaardje (of de Border Collie) onder de retrievers is. Het is echt geen hond voor iedereen. Hij is pas laat – met drie of vier jaar - geestelijk volwassen en uitgebalanceerd. Zijn baas zal dan ook over geduld en humor moeten beschikken. Hij is gevoelig en blijft tot op hoge leeftijd actief en vrolijk. Het is bij een Flatcoat dus niet: even opvoeden en klaar is kees. Je zult echt zijn leven lang veel tijd en aandacht aan hem moeten besteden. Het blijft passen en meten.

Gezondheid

Dat leven lang kan overigens wel eens korter uitvallen dan je lief is. Na de Tweede Wereldoorlog waren er nog maar weinig Flatcoats en het ras heeft dus, net zoals de meeste rassen, genetisch een relatief smalle basis. Daardoor komen er de nodige erfelijke afwijkingen en ziektes voor. Door het grootste deel van de Flatcoat fokkers is de afgelopen 25 jaar via het fokreglement van de oudste - en tot voor kort enige – Flatcoated Retriever Club een zeer zorgvuldig fokbeleid op gebied van gezondheid gevoerd. Hierdoor zijn de in het verleden en ook meer recent opgedoken ernstige ziektes en afwijkingen zoals heupdysplasie, patella luxatie, cataract, glaucoom, epilepsie en gedilateerde cardiomyopathie (DCM) redelijk bezworen of terug gedrongen, zodat de meeste Flatcoats vele jaren gezond door het leven gaan. Niet bezworen zijn echter bepaalde agressieve en snel verlopende vormen van kanker, zoals histiocytair sarcoom, maligne histiocytose en osteosarcoom. Een Flatcoat loopt een groot risico om hieraan tussen zijn negende en twaafde levensjaar – maar soms helaas ook eerder – te overlijden.